

ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIO

Codi: 23143
Facultat de Ciències de l'Educació
Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social
Titulació: Pedagogia
Crèdits ECTS: 3
Hores estudiant: 75
Prof.: Joan-Carles Melich
Curs 2007-2008
Correu electrònic: joancarles.melich uab.cat

1. Contribució de l'Antropologia de l'Educació a la formació del pedagog

L'Antropologia de l'Educació és l'estudi de les transmissions educatives, així com també de la cultura en la qual tot ésser humà necessàriament viu i mor. Qualsevol pedagog realitza la seva tasca professional en un àmbit social, en un entorn amb unes característiques culturals específiques. L'Antropologia de l'Educació, doncs, contribueix al coneixement de la cultura en la qual es duu a terme la praxi pedagògica. El programa d'aquesta assignatura comença amb unes reflexions generals al voltant de la naturalesa i de la condició humanes. Seguidament es proposen una sèrie de definicions de *cultura* i es valoren (críticament). Es tenen present, especialment, les concepcions de Freud i de Geertz. La resta del curs és un estudi dels elements bàsics de tota cultura, elements que resulten especialment significatius des del punt de vista pedagògic: els *símbols*, els *mites* i els *rituals*. Finalment, l'assignatura acaba amb una visió i una valoració de l'estat actual de les relacions i de les transmissions educatives en la *societat postmoderna* o, per dir-ho en termes de Zygmunt Bauman (autor que es tindrà en tot moment present al llarg del curs) en la *vida líquida*.

Aquesta assignatura té relació amb altres de primer curs de Pedagogia: Bases metodològiques de la investigació educativa I, Sociologia de l'Educació, Teoria de l'Educació, Història de l'Educació i Biologia de l'Educació.

2. Objectius i competències

<i>Objectiu:</i> Reflexionar sobre alguns problemes antropològics fonamentals: la cultura, el símbol, el mite, el ritu, les institucions educatives (família, escola), la memòria, la mort.	<i>Competències:</i> Tenir una visió global i capacitat de resposta a problemes educatius actuals.
<i>Objectiu:</i> Estudiar les característiques més rellevants de la societat actual i la seva importància des del punt de vista pedagògic.	<i>Competències:</i> Analitzar críticament la complexitat de la societat actual i prendre posició respecte a fets socials rellevants.

3. Continguts

1. INTRODUCCIO. LES PREGUNTES I LES RESPOSTES ANTROPOLOGIQUES

2. L'ÉSSER HUMÀ COM A ÉSSER CULTURAL

- 2.1. Conceptes de cultura: Tylor, Freud, Geertz.
- 2.2. La contingència.
- 2.3. L'espai i el temps humans. L'herència i la tradició.
- 2.4. L'ésser humà com a *ésser situat*.
- 2.5. Les *situacions-límit*.

3. L'ANIMAL SIMBÒLIC

- 3.1. Diferència entre símbol i signe.
- 3.2. La (in)finita interpretació. La *idolatria*.
- 3.3. La dimensió *ètica* del símbol.

4. LA DIMENSIÓ NARRATIVA DE L'EXISTÈNCIA HUMANA

4.1. Mite i narracions.

4.2. La narració com a praxi provisional de domini de la contingència.

4.3. Elements d'una pedagogia narrativa.

5. EL DRAMA HUMÀ

5.1. Ritu i representacions.

5.2. Concepte de ritu. Ritus periòdics i no periòdics.

5.3. Concepte i components dels ritus de pas.

6. EDUCAR EN LA VIDA LÍQUIDA

6.1. La modernitat líquida

6.2. La societat tecnològica. El funcionari i l'expert.

6.3. La societat de la vigilància.

6.4. La crisi de la intimitat i la crisi de sentit.

6.5. Educació i religió en la modernitat líquida.

4. Pla de treball

Es preveuen aproximadament 18 hores de *classe presencial* distribuïdes de la manera següent:

Tema 1.- 1 hores

Tema 2.- 4 hores

Tema 3.- 4 hores

Tema 4.- 4 hores

Tema 5.- 3 hores

Tema 6.- 2 hores

Es preveuen aproximadament 21 hores de *treball dirigit*: Tutories, seminaris, debats a l'aula i al despatx, consultes per correu electrònic, etc... En aquestes hores es farà un comentari, lectura i debat de lectures de llibres relacionats amb la temàtica de l'assignatura. Es preveuen aproximadament 36 hores de *treball autònom*. En aquestes hores l'alumne haurà d'estudiar i reflexionar sobre les exposicions a l'aula, llegir i fer resums, analitzar i valorar críticament els textos de lectura obligatòria.

5. Avaluació

L'avaluació serà, en primer lloc, una prova escrita sobre un tema del programa. Es valoraran els coneixements i especialment l'aplicació d'aquests en les situacions de la vida quotidiana. Aquesta prova tindrà un valor d'un 60% de l'avaluació total del curs. En la segona part de l'avaluació es tindrà present la participació en els seminaris i grups de discussió i les aportacions escrites que d'aquí se'n derivin, i especialment l'elaboració de la «bona pràctica». Aquesta segona part de l'avaluació tindrà un valor d'un 40%.

Criteris d'avaluació de la «prova escrita»:

Continguts teòrics de l'assignatura (60%)

Aplicació dels continguts teòrics a situacions educatives en la vida quotidiana (25%)

Redacció i expressió escrita (15%)

Criteris d'avaluació dels «seminaris i de la bona pràctica»:

Participació (20%)

Elaboració de materials (50%)

Capacitat de reflexió i d'innovació (20%)

Expressió oral (10%)

6. Bibliografia

ASSMANN, J. (2006): *La distinción mosaica o el precio del monoteísmo*, Madrid, Akal.

BÁRCENA, F. (2005): *La experiencia reflexiva en educación*, Barcelona, Paidós.

BAUMAN, Z. (2006): *Vida líquida*, Barcelona, Paidós.

BAUMAN, Z. (2007): *Miedo líquido*, Barcelona, Paidós.

BAUMAN, Z. (2007): *Els reptes de l'educació en la modernitat líquida*, Barcelona, Arcàdia.

- CATALUCCIO, F. M. (2004): *Inmadurez*, Madrid, Siruela.
- GEERTZ, C. (1991): *La interpretación de las culturas*, México, Gedisa.
- DE WAAL, F. (1977): *Bien natural*, Barcelona, Herder.
- DE WAAL, F. (2007): *El mono que llevamos dentro*, Barcelona, Tusquets.
- DUCH, L. (1997): *La educación y la crisis de la modernidad*, Barcelona, Paidós.
- DUCH, L. (2002): *Antropología de la vida cotidiana. Simbolismo y salud*, Madrid, Trotta.
- DUCH, L. (2004): *Estaciones del laberinto. Ensayos antropológicos*, Barcelona, Herder.
- DUCH, L. (2007): *La paraula trencada. Assaigs d'antropologia*, Barcelona, PAM.
- DUCH, L. (2007): *Un extraño en nuestra casa*, Barcelona, Herder.
- DUCH, L./MÈLICH, J.-C. (2005): *Escenarios de la corporeidad*, Madrid, Trotta.
- FRANKL, V. (2004): *El hombre en busca de sentido*, Barcelona, Herder.
- GARCÍA CARRASCO, J. (2007): *Leer en la cara y en el mundo*, Barcelona, Herder.
- MARQUARD, O. (2001): *Filosofía de la compensación. Escritos sobre antropología filosófica*, Barcelona, Paidós.
- MARQUARD, O. (2006): *Felicidad en la infelicidad. Reflexiones filosóficas*, Buenos Aires, Katz Editores.
- MAY, R. (1992): *La necesidad del mito*, Barcelona, Paidós.
- MÈLICH, J.-C. (1996): *Antropología simbólica y acción educativa*, Barcelona, Paidós.
- MÈLICH, J. C. (2002): *Filosofía de la finitud*, Barcelona, Herder.
- MEIRIEU, P. (2004): *Referencias para un mundo sin referencias*, Barcelona, Graó.
- MOSÈS, S. (2007): *El Eros y la ley*, Buenos Aires, Katz Editores.
- PLESSNER, H. (2007): *La risa y el llanto*, Madrid, Trotta.
- ROMBACH, H. (2004): *El hombre humanizado. Antropología estructural*, Barcelona, Herder.
- VAN MANEN, M. (1999): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*, Barcelona, Paidós.
- VAN MANEN, M. (2004): *El tono en la enseñanza. El lenguaje de la pedagogía*, Barcelona, Paidós.
- WULF, C. (2004): *Antropología de la educación*, Barcelona, Idea Books.